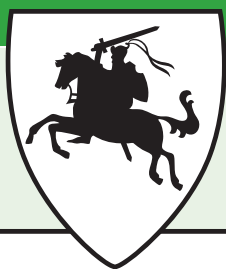

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Skaudi emigracija nesugniuždė vilties

Iš Panevėžio kilęs, Šiauliuose augęs ir beveik pusę savo gyvenimo Ispanijoje emigranto duoną krintęs 28 metų Rokas Martinaitis neseniai grįžo į Lietuvą. Su skaudžia patirtimi ir tikėjimu, kad Tėvynėje bus geriau.

R Sidas AKSOMAITIS
„Respublikos“ žurnalistas

„Kad ir kur būtum - svetimame krašte visuomet ir liksi svetimas, - sako R.Martinaitis. - Aš visada žinojau, kad grįšiu į Lietuvą, bet kelionę namo vis atidėlioju. Dabar galiu kaltinti tik save, kad negrįžau anksčiau ir Ispanijoje patekau į skaudžią avariją, po kurios vos likau gyvas. Bet, matyt, kiekvienas turime savo likimą ir niekur nuo jo nepabėgsi.“

- Kokie keliai jus tiesiai iš mokyklinio suolo nuvedė į Ispaniją? - pasiteiravo „Respublika“ Roko MARTINAIČIO.

- Į Ispaniją su tėvais išvažiavau būdamas 15-os. Vos nuvykus ten pirma mintis buvo: „Kur aš patekau?“ Palikau Lietuvą savo draugus, savo klasę, savo mokyklą... Man reikėjo išmokyti visus savo planus įgyvendinti svetimoje aplinkoje. Iš pradžių dar bandžiau tęsti mokslus vidurinėje mokykloje nuotoliniu būdu. Į Ispaniją vežiausi glėbį lietuviškų vadovėlių, savarankiškai rengiausi atsiskaitymams, o trumpam grįžęs į Lietuvą skubėdavau į mokyklą atsiskaityti. Tačiau suderinti darbą, gyvenimą svetimoje šalyje ir savarankišką mokymąsi buvo pernelyg sunku - baigiau tik dešimt klasių. Mokslus tęsti ketinu dabar - tikiuosi pabaigti suaugusiųjų vidurinę mokyklą ir įstoti į aukštąją. Norėčiau studijuoti socialinius mokslus, pedagogiką. Svajoju studijuoti kulinariją, bet šios svajonės greičiausiai teks atsisakyti, nes po avarijos tegaliu valdyti vieną ranką.

- Ar skalsi buvo jauno emigranto duona svečioje šalyje?

- Pirmus keturis mėnesius Ispanijoje su tėčiu, mama ir dėde gyvenome tėčio autobusiuke, butą

► Dažnai girdžiu žmones piktinantis, kad Lietuvoje trūksta tvarkos, tačiau kiekvienas tą tvarką šalyje įvesti turėtų pradėti nuo savęs

Medo Bučio nuotr.

išsinuomojome tik vėliau. Kol neturėjau 16 metų, legaliai dirbti negalėjau. Mano pirmasis darbas buvo toks: sverdavau priskintų apelsinų dėžes ir kraudavau jas į vilkikus. Vakaraus su draugais iš pradžių dar nueidavau pažaisti krepšinį, bet vėliau gavau naują darbą, pradėjau pats skinti apelsinus ir krepšiniui laiko likdavo vis mažiau. Jaučiausi tarsi pakliuvęs į konclagerį. Prieš kelerius metus jau buvau apsisprendęs grįžti į Lietuvą visam laikui ir kurti savo ateitį čia. Į Lietuvą visuomet traukė čia likę draugai, giminės. Pasiilgdavau lietuviškos gamtos - be kalnų ir alinančių karščių. Kai su tėvais grįždavau vasaroti į Lietuvą, visuomet pasijusdavau, tarsi eičiau prisiminimų gatvėmis, nes visi keliai čia keldavo vienokius ar kitokius prisiminimus. Ir dabar panašiai jaučiuosi eidamas Šiaulių gatvėmis, kuriomis skubėdavau į mokyklą ar bėgdavau susitikti su draugais. O Ispanijai jokios nostalgijos nejauciu - ji man buvo ir liks svetimas kraštas.

- Dėl kokių priežasčių Ispanijoje užgaišote ilgiau, nei planavote?

- Kelionę namo atidėlioju dėl to, kad ten turėjau darbą: skyniau apelsinus, paskui kavinėje dirbau barmenu. Suvokiau, kad neturint išsilavinimo susirasti darbą Lietuvoje bus sudėtinga. Dabar galiu pasakyti, kad tie 13 metų Ispanijoje nuėjo tarsi šuniui ant uodegos. Kuo aš galiu pasigirti? Kad dirbau, kad žinau, kas yra juoda, kas yra balta? Tačiau aš neįgijau jokio išsilavinimo, o jis - būtinas norint kažką pasiekti. Niekada nesuprasiu žmonių, kurie baigę aukštuosius mokslus išvažiuoja į užsienį skinti uogų, vaisių ar dirbti barmenais. Kodėl Lietuvoje teisės magistro diplomą įgijęs žmogus renkasi emigraciją ir nekvalifikuotą darbą užsienyje? Negi dėl to jis kišo pinigus studijoms? Manau, išsimokslinusiems žmonėms tikrai nederėtų rinktis juodadarbio dalį užsienyje. Jei būčiau anksčiau grįžęs į Lietuvą, gal nebūčiau suluošinęs ir savo gyvenimo. Prieš trejus metus liepos mėnesį važiuodamas automobiliu palindau po vilkiku. Užteko kelioms akimirkoms nukreipti žvilgsnį nuo kelio bandant pakeisti kompaktinę plokštelę ir, pakėlęs akis, išvydau artėjančius vilkiko žibintus.

Paskui - smūgis, žiaurus skausmas... Kai atgavęs sąmonę pramerčiau akis, pamaciau ugnia-gesius gelbėtojus, kurie bandė išlaisvinti mane iš sulamdytos mašinos. Pripuolusių medikų prašiau neliesti mano kairės rankos, nes ją labai skaudėjo. Kadangi buvo lūžę du stuburo slanksteliai, negalėjau judėti, negalėjau pasukti galvos ir nemačiau, kad rankos nebėra. Tik vėliau sužinojau, kad per avariją ranka buvo nuplėsta ir nuskriejusi į pakele.

- Kas suteikė stiprybės pasipriešinti negaliai ir pakilti iš ligos patalo?

- Kai po trijų parų atgavau sąmonę, išvydau verkiančius tėvus. Man paaiškino, kad esu Valensijos ligoninės reanimacijos skyriuje. Chirurgai ranką jau buvo prisiuve, bet aš išvis negalėjau judėti. Gydytojai man pasakė, kad kurį laiką negalėsiu vaikščioti. O tėvams pasakė, kad viltį atsistoti ant kojų galiu turėti, bet ji labai abejotina. Bet aš tuo niekada neabejojau. Manau, tas tikėjimas man ir padėjo. „Rokai, stenkis“, - kartojo man gydytojai. „Rokai, stenkis“, - palaikė tėvai. Jų

palaikymas man suteikė jėgų ir optimizmo. Po avarijos praėjus dviem savaitėms aš jau pradėjau judinti kojas, o pirmus žingsnius žengiau po dviejų mėnesių, jau parvežtas į namus. Tais metais Lietuvoje kaip tik vyko Europos vyrų krepšinio čempionatas, per televiziją rodė rungtynes, o aš jas labai norėjau pamatyti. Namie tuo metu nieko nebuvo, tad pagalbos neturėjau ko pasiūlyti. Galva veikė, bet kūnas nesiklausė. Žengiau žingsnį, griuvau, kėliausi ir vėl griuvau, bet šiaip ne taip iš savo kambario nusiglavau iki svetainės, prie televizoriaus. Rankos manęs visiškai neklausė, o man būtinai reikėjo paspausti pultelio mygtuką ir įjungti televizorių. Tai padariau šakute, sukandęs ją dantimis. Iš darbo grįžusi mama negalėjo patikėti, kai pamatė mane svetainėje žiūrintį televizorių. Paskui buvo ilga rehabilitacija ir bandymas grįžti į gyvenimą. Suprantu, kad toks, koks buvau iki avarijos, jau niekada nebūsiu. Tačiau džiaugiuosi, kad vėl galiu vaikščioti, nors žingsniai ir šiandien dar nėra tvirti.

- Ar sunku negaliai žmogui rasti savo vietą po saule?

- Tiek Ispanijoje, tiek Lietuvoje darbdaviams apsimoka įdarbinti neigaliuosius, nes už juos reikia mokėti mažesnius mokesčius. Todėl sustiprėjęs po avarijos Ispanijoje sulaukiau kur kas daugiau darbo pasiūlymų nei būdamas sveikas. Nors rinktis buvo iš ko, nusprendžiau, kad Ispanijos man jau užteks. Grįžau į Lietuvą ir pradėjau savanoriauti Panevėžio gamtos mokykloje. Kartu su kitais savanoriais rengiame stovyklas vaikams, priimame ekskursijas, prižiūrimė visą būrį paukščių ir gyvūnų.

Dažnai girdžiu žmones piktinantis, kad Lietuvoje trūksta tvarkos, tačiau kiekvienas tą tvarką šalyje įvesti turėtų pradėti nuo savęs. Tiek medikai, geranoriškai suteikdami visą būtiną pagalbą ligoniui ir nelaukdami už tai jokių pakių, tiek kitų profesijų žmonės. Jei kiekvienas žmogus susitvarkys su jam patikėtomis pareigomis, jei nuo to bus geriau jo darbovietai, nuo to bus geriau ir visai valstybei.

KAIRĖNŲ VASAROS FESTIVALIS

VU Botanikos sode

Liepos 6 d. 19 val.
Gediminas ir Ainis Storpierščiai,
Saulius ir Jokūbas Bareikiai.
DAINUOJANČIŲ AKTORIŲ DUETAI.

Organizatoriai:
BARDAI LT
AULA Restaurant 1907

Bilietus platina: www.bilietai.lt

Bilietais prekiaujama 3 val. iki koncerto pradžios prie įėjimo į sodą.
Kaina 30 litų (+ 3 litai)
20% nuolaida dviems bilietams su „Laisvalaikio“ kortele.

www.bardai.lt, www.aularestoranas.lt

bilietai 1588
20%

Ar paskui skandinavus iš vaikų atimsime tėvus?

„Respublika“ ką tik skelbė, kad iš norvego ir lietuvės šeimos valdžios atstovai paėmė vaiką. Ne vienas toks atvejis. Štai baltarusių šeima Skandinavijoje, nusivedusi vaiką į žaislų parduotuvę, jam kažko nenu-pirko, tas isteriškai reagavo, šeima išsivedė vaiką, policija užsirašė nu-merį ir atvažiavę pareigūnai atėmė vaiką už blogą elgesį su juo. Kodėl Skandinavijoje vaikai atimami iš tėvų?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINI-MO JUDEJIMO apskritojo stalo diskutavo Seimo nariai Virginija BALTRAITIENĖ ir Rimantas DAGYS, Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas Vytautas BUDNIKAS, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos di- rektorė Odetā TARVYDIENĖ. Dis- kusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Kai ruošda- masis kalbėjau su Editos Žoi- bienės vadovaujama Vaiko tei- sių apsaugos kontrolieriaus įs- taiga, nuskambėjo replika: ką jūs Seime priimate, tokius įs- tatus mes ir vykdomė. Tai ką mes Seime tokio darome, kad atsiranda tokia padėtis?

R.DAGYS: Kai stojome į ES, visi rožinėmis svajonėmis gyveno- me, kad ten absoliučiai viskas - gė- ris. Ypač skandinaviškas modelis labai geras. Dabar matome, kad toje ES yra įvairiai. Reikia suvokti skir- tumą tarp skandinaviškos socialinės sistemos doktrinos ir mūsų įsitiki- nimų, istoriškai patikrintų vertybių, dėl kurių sovietmečiu mums pavyko išgyventi, išlaikyti kultūrą ir visa ki- ta. Ta skandinaviška socialinė rūpy- ba pagrįsta tikėjimu, kad visas pro- blemas gali spręsti valstybė, o ne kokia nors šeima ar kas nors. Šeima ten nevaidina didesnio vaidmens.

Pagal mūsų Konstituciją, mūsų supratimu, šeima viską sprendžia, jinai yra pagrindinė, mes jai galime padėti, o ne ją kuo nors keisti. Čia susiduriame su skirtingais požiū- riais. Paskui žmonės, išvykę į Nor- vegiją, į kitur, pirmai progai pasitai- kimas, praranda vaikus. Norvegai net Jungtinių Tautų ataskaitose pakliū- va į blogiausiai besitvarkančių šioje srityje sąrašą, apie tai žmonės ne- žino. O bėda ta, kad mėginame dieg- ti šitas sistemas vaikų teisių srityje. Aklai mėgindami pamėgdžioti ma- das, galime sugriauti tai, ką turime neabejotinai vertingo. Tas mėgdžio- jimo sindromas ne visada yra geras.

G.JAKAVONIS: Turime pa- vyzdį - Skandinavijos bankų įsi- galvėjimą. Matome su tuo susi- jusias problemas ir vis vien į skandinavus žūirime kaip į la- bai gerą pavyzdį. Pamenu, kai Valerijus Simulikas vadovavo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui, mūsisiškiai nuvažiavę į Suomiją nusikopijavo ekspe- rimentinį modelį, kurį suomiai pasidarė nedidelėje teritorijoje, vėliau tas modelis nepasiteisi- no ir ten jo atsisakė, o mes Lie- tuvoje prisitaikome. Iš kur tas aklas savo interesų nepaisy- mas, žiūrėjimas į skandinavus kaip į dievus?

V.BALTRAITIENĖ: Didelį vaidmenį suvaidino tai, kad 50 me- tų neturėjome teisių. TSRS buvo nuleisti įstatymai ir turėjome vyk- dyti. Kai kas buvo gerai ir ten, bu- vo drausmė, bet žmogaus laisvės nebuvo - dabar aklai puolame į la- bai laisvą pasaulį, kuris, visi tikė- jomės, yra gėrybių gėrybė. Antras dalykė - tas aklas kopijavimas. Mūsų žmonių mentalitetas visai kitas, nesakau, kad jis blogesnis, turime daugelį vertybių geresnių negu tie Vakarai.

Virginija BALTRAITIENĖ
Seimo narė

R.DAGYS: Išgyvenę ekstre- maliomis sąlygomis. V.BALTRAITIENĖ: Taip, ki- tos valstybės tuo galbūt neturėjo arba labai seniai tas ekstremalias sąlygas išgyveno, tai nereikia sa- vęs visą laiką mušti, kad čia mes blogieji, ir aklai kopijuoti viską. Vienas atėjęs ministras ar komite- to pirmininkas kopijuoja vieną valstybę, kita politinė jėga atėjusi kopijuoja kitą, bet mes iki šiol nie- ko nesukūrėme savo, pritaikyto savo ekonominėms sąlygoms, sa- vo mentalitetui, savo geografinę padėčiai. Jau praėjo daugiau nei 20 metų - 25 metai, tai jau turėtume pradėti kažką savo kurti, pažiūrė- dami į tai, kas yra gerai kitose valstybėse, bet ir įvertinti, kas ten blogai.

Grįžtant prie vaikų, vaiko tei- sių, tai turėtume labai labai gerai įvertinti, ką galime kopijuoti iš Va- karų, iš tų pačių skandinavų, ko negalime. Nes žaisti su šeima ir su vaiku - taip tikrai negalima. Tai ne dviejų įstaigų jungimas, kai gali vienai politinei jėgai atėjus sujung- ti, kitai - išskaidyti, vienas funkcijas atiduoti ar kitas. Čia gali su- griauti visą valstybę. Nežinau, ar mums patiems kartais informacijos trūkumas, ar rožinėmis spalvomis gyvendami daug kam pritariame, bet aš manau, tendenciai iš kai kurių Europos valstybių, iš kai ku- rių jėgų eina mėginimai kai kuriuos įstatymus prastumti Lietuvoje. Tu- rime būti labai budrūs, nes taip ga- lime lengvai sugriauti valstybės pamatą, aš šneku ir apie šeimą. Kaip nori kas, gali vertinti, aš - už tradicinę šeimą.

R.DAGYS: Kitokios šeimos ir negali būti.

V.BALTRAITIENĖ: Taip, ir negali būti. Už šeimą, už tai, kad reikia pripažinti: ir mama viena ga- li auginti vaiką, ir tėtis gali vienas auginti vaiką - bet kad šeimos api- brėžimas išliktų. Jeigu yra santuo- ka, tai santuoka turi būti tarp vyro ir moters, jokių būdu kitokios ne- gali būti. Ir turi būti santuoka, pa- rternystėje - prašom, kas nori, gy- venti, bet tai nėra šeima. Mano toks įsitikinimas, gali mane kriti- kuoti, gal aš esu anos kartos žmo- gus, bet taip mąstau.

Turėtume labai labai gerai įvertinti, ką galime kopijuoti iš Vakarų, ko negalime

Virginija BALTRAITIENĖ
Seimo narė

G.JAKAVONIS: Esu kilęs iš pedagogų šeimos, neseniai lan- kydamasis mokykloje maniau, kad vaikas paliktas po pamokų, pasirodo - jis vienintelis atėjo į paskutinę pamoką. Vaikai ma- siškai neina į pamokas, nes tė- vai jų neverčia, o mokytojai ži- no - nieko nepadarys. Galiu pa- sakyti kitą pavyzdį: susipešus dviem vaikams, direktorius įsi- kišo ir juos išskyrė, vienam liko mėlynė - tėvai padarė abdukcį- ją, ir rugsėjį direktoriui bau- džiojamoji byla. Tai kur sveiko proto riba tarp vaikų teisių ir vaiko pareigų supratimo?

Rimantas DAGYS
Seimo narys

O.TARVYDIENĖ: Turime la- bai gerą priežodį, kad vaikai yra tėvų atspindžiai. Mūsų tarnyba su- siduria su padariniais, ne su prie- žastimis, būtent su tais skaudžiais atvejais, kai nukencia vaikas, nu- riu jėgų eina mėginimai kai kuriuos įstatymus prastumti Lietuvoje. Tu- rime būti labai budrūs, nes taip ga- lime lengvai sugriauti valstybės pamatą, aš šneku ir apie šeimą. Kaip nori kas, gali vertinti, aš - už tradicinę šeimą.

R.DAGYS: Kitokios šeimos ir negali būti.

gavę gerą pažymį, skambina pasi- pasakoti ir pasidžiaugti tarnybos konsultantams. Kai paklausi, kodėl nepaskambini mamai, atsako, kad mama užimta, šiuo metu dirba. Tai ir atspindi vidaus santykius šeimo- je: vis dėlto nėra šeimos bendra- vimo, vienas su kitu neaptaria, kas įvyko per dieną ir pan.

Galime būti labai principingi ir ginti šeimos vertybes, bet pirmiau- sia reikia kalbėti apie vidines ver- tybes, kad tėvai turi bendrauti su vaikais. Kur vaikas išmoka sta- pagrbos? Pirmiausia šeimoje. Mes visi augome ir nė vienam vyresnės kartos žmogui nebuvo net klausi- mo, ar turi teisę ginčytis su moky- toju, nes mus taip auklėjo tėvai, mes buvome mokomi gerbti suau- gusį žmogų. Tas vertybes vaikas atsineša iš namų, ne iš kažkur ki- tur. Aš manau, pirmiausia turime stiprinti vidinį šeimos gyvenimą: jeigu matome, kad šeima nesusi- tvarko, galbūt jai reikia socialinio darbuotojo pagalbos. Labai džiugu, kad atsirado pozityvios tėvystės kursai, jie galbūt padės tėvams su- prasti, kad su vaiku reikia daugiau bendrauti, daugiau laiko praleisti.

R.DAGYS: Nesutinku su ju- mis, problemos šeimoje kažkodėl nesisprendžia, nors Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad san- tuoka - išskirtinis ir globojamas dalykas. Pagalba santuokai, pasi- rušimas šeimai - taip, 15 tūkst. šeimų kasmet per šeimos centrus ir bažnyčias pereina pasirušimo santuokai kursus, jiems valstybė skiria 20 tūkst. litų. Visoms šeimos stiprinimo programoms - 470 tūkst. litų per metus. Visoms ki- toms - vaiko atėmimo tarnybos,

Švedai sunaikino visą šeimos institutą. Tai - ne tas kelias, negalima šitaip daryti

Rimantas DAGYS
Seimo narys

jau galima skaičiuoti milijonais. Pats laikas Seime imtis šeimos, santuokos stiprinimo įstatymų pri- siduria su padariniais, kad būtų pa- galba šeimoms, kad jos nesiskirtų, kad suprastų, kaip tarpusavy gy- venti, vienas kitą papildyti. Bet iš- jųsi ministerijos, Socialinės apsu- gos ir darbo, ateina įsakymai, aps- kritai paneigiantys vyro ir moters skirtumus. Įvedamos papildomos socialinės lytys per visokias Stam- bulo konferencijas, kur, atsiprašau, lytis kiekvieną dieną keičiasi. Tai apie kokią čia šeimos pagalbą, apie

kokią atsakomybę kalbame, kai tė- vas ir motina galės kiekvieną dieną pasiskelbti, kad šandien jis - vyras, o rytoj - moteris.

V.BUDNIKAS: Aš norėčiau Seimo narių dėmesį atkreipti, at- sargumą pabudinti. Paminėjus partnerystės institutą. Tai jūs tu- rėkite galvoje, Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažino, kad pa- rternystėje gyvenančių žmonių tei- sės turi būti vienodos kaip ir san- tuokoje. Santuoką mes norime Konstitucija sustiprinti - kad san- tuokoje gyvenanti šeima būtų tvir- tesnė.

Noriu pasakyti, štai kur pagrin- dinis požūrio, mūsų nesutarimo taškas - mes bėgame nuo tikrovės. Ir štai kodėl. Aš jums pasakysiu paprastą statistiką: Lietuvoje ma- žiausias darbo užmokestis iš Bal- tijos valstybių, daugiausia savizu- džių iš ES ir pasaulio valstybių, didžiausias alkoholizmas iš Euro- pos valstybių, daugiausia patyčių iš 29 pasaulio valstybių. Lietuvoje kas penktas žmogus gyvena skur- de. Vos ne pusė Lietuvos šeimų - 42 proc. - dėl nedarbo ir kitokių priežasčių yra išlaikomos vieno maitintojo. Trėčdalis šeimų, kurias sudaro 2 suaugę asmenys ir kurios turi 3 ar daugiau vaikų, taip pat gy- vena žemiau skurdo rizikos ribos.

Kodėl aš tai sakau? Ogi mėgin- kime susieti su nuolat peršamomis Vaiko teisių apsaugos pagrindų įs- tatyto pataisomis. Jau šykį Rimantė Šalaševičiūtė, rodos, ir Ona Valiu- kevičiūtė pasiūlė pataisais, tai vi- suomeninės organizacijos padėjo, kad Seime jos nepraslydo. Dabar ministerijos tinklapyje tas įs- tymas vėl kabo... Va 2 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad smurtas prieš vaiką - „kai vaikas patiria kito as- mens neatsitiktinį neveikimą, da- rantį jam emocinį poveikį, ar ne- priežiūrą, galinčią sukelti žalą vaiko orumui“. Aš praleidau kai kuriuos žodžius, kad suprastumėte, kokie absurdo yra. Tai - įstatymo raidė, ir tuo pagrindu aš galiu sakyti, kad tėvas ir motina smurtuoja prieš sa- vo vaiką. Norvegijoje panašią atve- jų yra, kad už vaiko emocinių po- reikių netenkinimą jis atimamas.

Dabar 2 straipsnio 3 dalis, emo- cinis smurtas. „Nuolatinė neigima kito asmens nuostata dėl vaiko, jo individualumo nepripažinimas, ga- lintis sukelti žalą vaiko emocinei, dvasinei raidai“ - tai smurtas, ži- nokite. Ir kai patvirtinsime, tai bus įstatymas. Ir trečia, kodėl aš apie ekonomiką kalbu: „Nepriežiūra - kito asmens nuolatinis, nepakan- kamas pagrindinis vaiko fizinį ir dvasinį poreikį netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko pažintinei raidai.“ Štai čia ir atsiveria viskas. Net Švedijos ambasadorė ir Šiau- rės ministrų tarybos atstovas Lie-

tuvoje sutiko - sako, jūs gi negalite lyginti Švedijos gyvenimo sąlygų su Lietuvos. O jų įstatymo nuosta- tas dėl vaikų pagrindų norima per- kelti į mūsų.

Beveik pusė šeimų gyvena skurde, šituo pagrindu, „dėl nepriežiūros“, gali ateiti ir atimti vaiką

Vytautas BUDNIKAS
Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas

Taigi pas mus, jau minėjau, be- veik pusė šeimų gyvena skurde, iš kas antros šeimos šituo pagrindu, „dėl nepriežiūros“, gali ateiti ir at- imti vaiką. Ar ne tam ruošiami dir- va? Neva tu nekaltas, o paskui pasi- darysi kam nors kaltas, kam nors bus patogu tą įstatymo raidę panau- doti: neprižiūri vaiko, jam nepakan- ka apsirėngti, dar ko nors - ir atimi... Ir štai šitos įstatymo nuostatos tie- kiamos antrą kartą, nors jau sukri- tikavome, Vyriausybė atmetė. Tai su šituo, kaip jūs sakote, mentali- te, nežinojimu, įvardykime tiesiai - lobizmu, mes, nevyriausybinės or- ganizacijos, kovojame. Ir norime, kad Seime matytų, kas tie lobistai, kas nori tą įstatymo pataisą prakišti.

G.JAKAVONIS: Tarpukario Lietuvoje mokytojo, kunigo, daktaro profesija buvo vertybė. Sąjūdis, Meilės Lukšienės mo- kykla užtvirtino tautinės mo- kyklos pagrindus. Prie šito sta- lo buvo pasakyta: mes augome tarybiniais laikais, bet mus mo- kė smetoniški mokytojai. Da- bar augame liberaliais laikais, o moko tarybiniai mokytojai. Ar priežastis nėra vertybių kaita, visiškai jų nebuvimas, ištryni- mas iš samonės?

V.BALTRAITIENĖ: Nežinau, ar tos vertybės yra nustumiamos, bet tendencijos tokios yra. Atsi- minkite, kad užaugo nauja karta, mokytojai - galbūt vyresnio am- žiaus, iš tarybinių laikų, o tėvai jau- ni, kai kurių vaikai gimę prieš Ne- priklausomybę, bet augę, brendę Nepriklausomybės metais, matę tą liberalizmą ir laisvės daugiau paty- rę, kitaip žiūri į savo vaiką ir teises nerealias suteikia. Nenorėčiau iš- skirti nei vaiko, nei tėvo, nei nieko, bet jeigu tau uždraus ką nors sa- kyti - tavo teises pažeis. O jeigu tu sakai mokytojui, tai jo teisės nepa- žeidžiamos? Ir jeigu vaikas pasako, kad tave, tėveli, mokytoja ar auklė- toją kviečia, tas atsako, neklausyk tos durnės.

Stasio Žumbio nuotr.

Yra taip šeimose, nieko nepa- darysi, toks kai kurių jaunų šeimų auklėjimas, ir keisčiausia - ne tik socialinės rizikos šeimose taip yra. Turbūt pats baisiausias dalykas,

kad nacionalinio saugumo pagrinda- dai yra šeima, vaikas. Bendravimas ir jaunosios kartos ugdymas pats pagrindinis iš mūsų nacionalinių pagrindų turėtų būti.

kad tai vyksta pasiturimai gyve- nančiose šeimose, kurių vaikai ge- rai aprenkti, užtenka pinigų, bet, kaip minėjote, nėra bendravimo. O jeigu ir yra tas bendravimas, tai tė- vų toks neigiamas atsiliepimas ro- do, kad jiems nerūpi vaiko intere- sais, kad tas vaikas kuo geriau gyventų, bet nebežiūri jo emocinio lauko?..

Aš matau tokią išeitį: turime keisti socialinę politiką. Mano nuo- mone, socialinė politika turėtų bū- ti tokia, kad socialinis darbuotojas dirbtų ne tik su geriančiomis šei- momis, kurios neturi socialinių įgūdžių, bet lygiai taip pat dirbtų su vaiku, kuris gyvena pasiturin- čioje šeimoje.

Pažiūrėkite, kas nusižudo, ko- kių šeimų vaikai. Ar tas, kuris vi- siškame varge gyvena, nepavalgęs, ar tas, kuris yra ir privaļgęs, ir tu- ri gražių drabužių, ir viską, bet su juo niekas nebendrauja? Tai aš ma- nau, kad mūsų socialinė politika ir vaiko atžvilgiu, ir tėvų - vieno vaiko atžvilgiu negali būti, turi būti visos šeimos atžvilgiu ta socialinė politika - turi šiek tiek kitaip vys- tytis. Turime daugiau dirbti su visų socialinių sluoksnių šeimomis, daugiau dėmesio skirti tėvų ben- dravimui, o ne eiti kaip Norvegija: kas truputį ne taip - vaiką atėmė ir išsprendė problema.

Aš manau, problema išspręsta tada, jeigu vaikas lieka šeimoje, su juo yra normaliai bendraujama, jis nepatiria emocinio šaltumo, su juo nepriklausomybės metais, matę tą liberalizmą ir laisvės daugiau paty- rę, kitaip žiūri į savo vaiką ir teises nerealias suteikia. Nenorėčiau iš- skirti nei vaiko, nei tėvo, nei nieko, bet jeigu tau uždraus ką nors sa- kyti - tavo teises pažeis. O jeigu tu sakai mokytojui, tai jo teisės nepa- žeidžiamos? Ir jeigu vaikas pasako, kad tave, tėveli, mokytoja ar auklė- toją kviečia, tas atsako, neklausyk tos durnės.

ro“, veikia, o aš kalbėjau apie įs- tatus minimą „neveikimą“...

O.TARVYDIENĖ: Tas nevei- kimas - jūs pažiūrėkite - „neatsitik- tinis“. Neatsitiktinis neveikimas tai nėra žmonių nežinojimas, tai yra piktnaudžiavimas: kai tau pasako, kad tau padeda, o tu vis tiek toliau nedarai. Šią įstatymą reikia skai- tyti nuosekliai. Kai tokie atvejai nu- statomi, pirmiausia ką darome pa- gal šią įstatymą? Susėda specialis- tų komanda ir parengia pagalbos šeimai planą, o ne paima vaiką.

R.DAGYS: Specialistas - ge- riau negu šeima?..

O.TARVYDIENĖ: Kartu su šeima. Padeda šeimai suprasti, dėl ko yra vienokia ar kitokia proble- ma, spręsti kartu tą problemą. Vai- kų paėmimas tikrai nėra tikslas ir nėra siekiamybė. Kaip jūs ir minė- jote, vaiko išlaikymas globos insti- tucijoje bent 2,5 tūkst. kainuoja: jeigu vaiką valstybė nuo mažumės iki 18 metų augina - tai jau pusė milijono. Jau nekalbame apie emo- cinę žalą - kaip sakote, kad ir kur vaikas augtų, jis pirmiausia veržia- si pas biologinius tėvus.

Ką dar matytųau teigiamo šita- me įstatyme? Vaikas kaip yra šiuo metu paimamas? Atvažiuoja socia- liniai darbuotojai, įvertina, ima vai- ką ir veža, jeigu šeimoje yra grės- mės jam. Dabar tas paėmimas galės būti sankcionuotas tiktai teismo - įvedame dar vieną instituciją, kuri dar labiau patikrins, ar iš tikrųjų tas paėmimas reikalingas kaip kraštutinė priemonė. Tai čia maty- čiau saugiklio įdėjimą, o ne skati- nimą paimti vaiką.

G.JAKAVONIS: Šešti metai dirbu Europos Tarybos parla- mentinėje asamblėjoje ir matau tą švedų dominavimą. Jie labai gražiai ima komitetų pirminin- kų postus. Ir jų ideologija skam- ba kaip rutoras. Ne tik vaiku, bet ir vyro ir moters lygybę jie smarkiai akcentuoja.

R.DAGYS: Ne lygybę - vieno- dumą... Jeigu mes žioplį, tai visus postus iš mūsų ir atims. Jeigu jau suplakamas realus smurtas šeimo- je, kaip kolega sakė, emocinis smurtas ir poreikis, elementarus kaprizų tenkinimas ir padaroma auklėjimo priemonė, tai tada aš jau nieko nebesuprantu.

O.TARVYDIENĖ: Šiek tiek reikia pakomentuoti. Kokia dabar yra didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėtinga, kai problema labai toli pažengusi ir vienintelis, kad ir koks skaudus būtų, sprendi- mas - paimti vaiką. Šiuo įstatymu ko siekiama? Kai jūs apibūdinote vaiko didžiausia problema? Ta, kad socialinės, vaiko teisių tarnybos su šeima susiduria tada, kai jau padė- ti be galo sudėting

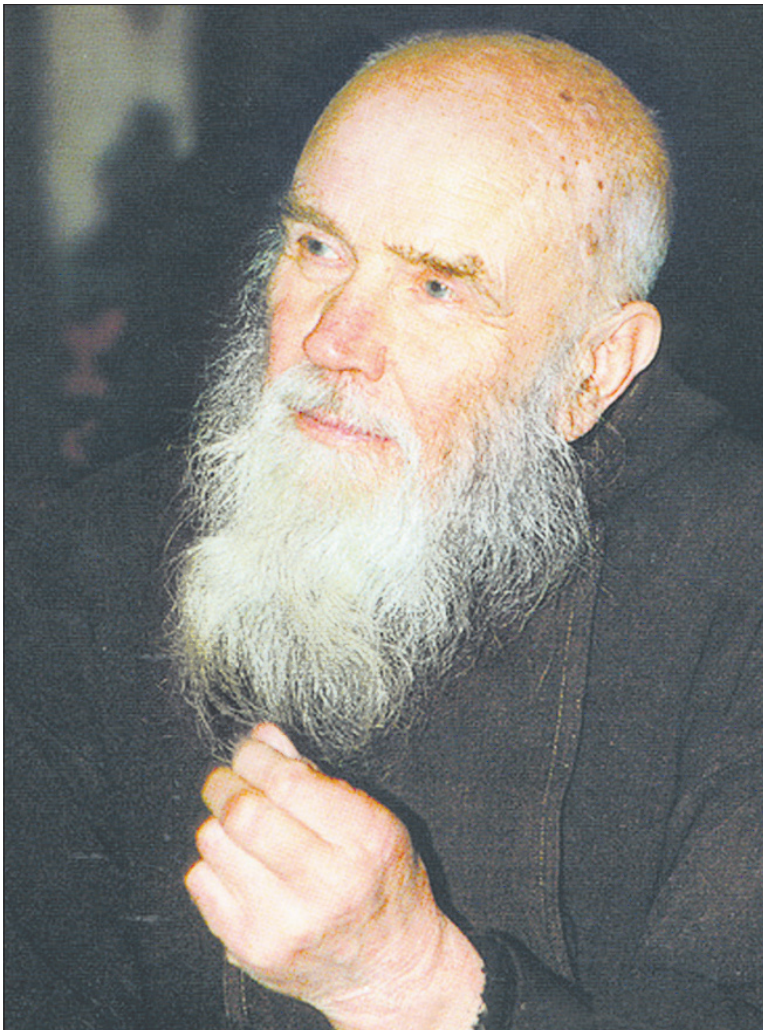
Globėjiškasis Tėvas Stanislovas

Paberžė - nuošalus bažnytkaimis Kėdainių rajono pakraštyje - beveik tris dešimtmečius buvo piligrimystės vieta. Į Paberžę keliaudavo ne tik Lietuvos, bet ir kitų kraštų žmonės. Lankymosi tikslas būdavo vienas - pabūti pas Tėvą Stanislovą. Praėjusį savaitgalį ir vėl ten gausiai rinkosi žmonės. Paminėti jo mirties dienos.

Tėvas Stanislovas - kunigas vienuolis Mykolas Algirdas Dobrovolskis - gimė 1918 m. rugsėjo 29 d. Radviliškyje, geležinkelių tarnautojo šeimoje. Mokėsi Radviliškio pradinėje mokykloje, vėliau - Kauno jėzuitų gimnazijoje. Besimokydamas gimnazijoje, jaunuolis apsisprendė pasirinkti vienuolio kelią. Galbūt šį apsisprendimą lėmė pažintis su Kauno priemiesčių varguomenės gyvenimu. Augusį aprūpintoje, mylinčioje aplinkoje jaunuolį baisaus skurdo vaizdai sukrėtė iki sielos gelmių. 1936 m. vasarą, baigęs gimnaziją, jaunas Mykolas Algirdas išvažiavo į Plungės mažųjų brolių kapucinų, pasižymėjusių griežtais neturto įžadais, vienuolyną. Apie jaunuolio apsisprendimą neturtui byloja toks epizodas: kai tėvas davė pinigų traukinio bilietui iki Plungės, nuo bilieto likusią gražą jis atidavė atgal, kaip ir drabužių kišenėje buvusią antrąją nosinę.

Broliai kapucinai pasižymėjo aukšto lygio intelektualinėmis studijomis. Ketveri išsamių studijų ir gilios dvasinio gyvenimo praktikos metai vienuolyne prabėgo greitai. Jaunas Dobrovolskis įšventinamas į vienuolius kaip brolis Stanislovas. Jaunas vienuolis pasižymėjo ypatingu darbštumu, gabumais, todėl, po įšventinimo vienuolyno vyresniųjų rekomenduotas, rengėsi tolesnėms teologijos ir psichologijos studijoms Prancūzijoje. Išaušo lemtingas 1940 metų birželis. Prasidėjo pirmoji tarybinė okupacija. Studijų užsienyje teko atsisakyti. Vienuolynas jį pasiuntė mokytis į Kauno kunigų seminariją. Iš ten, kaip biografinėje knygoje apie Tėvą Stanislovą rašo Arvydas Juozaitis, jis „išsinešė žinias ir sutvirtėjusius pasaulėžiūros principus, galutinai prasiskleidusį polinkį psichologiškai spręsti daugelį teologinių problemų; užjausti žmogų tada, kai būdavo įprasta mokyti, pasikalbėti su juo tada, kai buvo įprasta pamokslauti. Tai - tas „stanisloviškasis“ žodis ir gestas, kuriuos vėliau pažino daugelis žmonių.“

1944 m. kovo 25 d. mažesnysis brolis kapucinas buvo įšventintas į kunigus ir tapo Tėvu Stanislovu, paskirtas į Petrašiūnų kapucinų vienuolyną ir šalia esančią parapiją. Jam buvo 26 metai. Labai greitai išgarsėjo kaip pamokslininkas ne tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje. Per puspenktų kunigystės metų Tėvas Stanislovas apvažiavo kone šimtą Lietuvos parapijų, savo ganytojišku žodžiu padėdamas tikintiesiems įveikti okupantų sėjamą baimę, nevilgtį, grėsmę. Kauno Prisikėlimo bažnyčioje net atsirado kryžius su užrašu „Tėvo Stanislovo

► Mykolas Algirdas Dobrovolskis (1918-2005 m.)

misijoms atminti“. Dar Nepriklausomybės metais viename interviu jis sakė: „Aš kalbėjau taip, lyg mano brolis gulėtų nušautas miestelio aikštėje, lyg tėvas, nuvežęs paskutinius grūdus valdžiai pyliavai ir palikęs vaikus be duonos.“

1948 m. rugpjūčio 11 d. Tėvą Stanislovą suėmė. Pasirodžius Petrašiūnų vienuolyno celėje enkavėdistams, jis tepasakė: „Jei jau manęs atėjo, reikia eiti.“ Buvo išvestas apsirengęs vienuolio abitu. Tėvą Stanislovą apkaltino nuolatine ilgalaikė antisovietinė propaganda ir nuteisė pagal tuo metu pagarsėjusį RTFSR baudžiamojo kodekso (Lietuvoje jis galiojo iki 1961 m.) 58-10 str. II dalį - 10 metų pataisos darbų. Pagrindiniai įkalčiai buvo pamokslai, ir dabar saugomi Lietuvos Respublikos ypatingajame archyve. Kalėjo In-toje, Vorkutoje, dirbo anglies šachtose, statybose. Likimo brolių - lagerio kalinių - atsiminimu, Tėvas Stanislovas ir lageryje išsiskyrė išskirtine dvasios stiprybe, altruizmu. Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, su kuriuo Tėvas Stanislovas kalėjo 5 metus, liudija: „Iš lietuvių niekas taip nebuvo mėgstamas kitataučių kaip jis. Jį labai gerbė ir kunigai, ir pasauliečiai. Jis buvo žmogiškas, tolerantiškas, neįjautė kalbų barjero, gerai išmanė filosofiją ir teologiją, galėjo šviesinti žmones.“

Lageryje tėvas Stanislovas kalėjo 8 metus, 1956 m. rugpjūčio mėn. buvo paleistas. Į lagerio viršininko klausimą paleidžiant kalinį, ar jis pakeitė savo įsitikinimus, Tėvas Stanislovas atsakė: „Įsitikinimai nesikeičia, pilieti viršininke, jie gilėja.“ Į Lietuvą parvežė filosofas Levo Karsavino (1882-1952) lageryje rašytų darbų rankraščius. Grįžęs gavo atkampią Vertimų pa-

rapiją Jurbarko rajone. 1957 m. kovą vėl suimamas, bausmė pagal tą patį straipsnį - „antitarybinė agitacija nacionalistiniais arba religiniais motyvais“, rugpjūtį paleidžiamas.

Į Vertimus Tėvas Stanislovas nebuvo grąžintas, o kilnojamas po atkampiausias parapijas, perkeltas į Juodeikius. Už klebonijos, koplytstulpių Juodeikiuose statybą, rekolekcijas kunigams apkaltinamas pavojinga veikla, perkeliamas į Žemaitkiemį be teisės kunigauti, sakyti pamokslus. 1961 m. vasarą Tėvui Stanislovui grąžinamos kunigystės teisės, jis paskiriamas į Milašaičius. Be pastoracinio darbo, Tėvas Stanislovas galėjo atsidėti tolesnėms gilioms teologinėms ir filosofinėms studijoms, nes pasiūsdindavo iš Maskvos, Leningrado bibliotekų garsių užsienio autorių mikrofilmuotas knygas.

► **Mano sunkiosios valandos - tai mano turtas ir relikvijos. Kai susitinku kančią, aš sustoju ir tylumoje pradedu bręsti**

Po Milašaičių buvo Butkiškė, į ją atsikėlė 1962 m. vasarą. Šioje parapijoje Tėvas Stanislovas prikėlė naujam gyvenimui bažnyčią ir kapinaites. Visose parapijose, net Žemaitkiemyje, rašė pamokslus. 1966 m. buvo perkeltas į atkampų Paberžės bažnytkaimį Kėdainių rajone, į kurį net nebuvo kelio.

Paberžėje Tėvas Stanislovas kunigavo 24 metus. Pirmiausia jis suremontavo bažnyčią, sutvarkė Paberžės ir aplinkinių kaimų kapines. Šventoriuje ir kapinėse pastatė originalių paminklų, vien koplytstulpių net 36. Jo dėka labai greitai Paberžė tapo dvasinės traukos, šviesos, rezistencijos centru. Iš visos Lietuvos pas Tėvą Stanislovą krikštyti, tuoktis, priimti pirmųjų sakramentų, laidoti artimųjų, pasiguosti, pabūti jo artumoje traukė žmonės. Niekam niekada Tėvas Stanislovas neatsakė. Vienodai dėmesingas jis buvo ir vargų prispaustam kaimo žmogui, ir intelektualui.

Tėvas Stanislovas vienas iš pirmųjų Lietuvoje gavo ir platino A.Solženicyno kūrinius. Paberžėje kelis kartus viešėjo garsus ortodoksų bažnyčios teologas Tėvas Aleksandras Menis. Jis laikė ir platino draudžiamą literatūrą: tarpukario leidinius, „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“, „Aušrą“, po grindinius savilaidos leidinius iš Rusijos, rinko bažnytinio meno ir etnologinę medžiagą, išsaugodamas daug kultūros vertybių, įamžino 1863 m. sukilimo vado kunigo Antano Mackevičiaus atminimą, klebonijoje ir šalia esančioje klėtelėje įkūrė unikalų bažnytinio ir liaudies meno muziejų.

Nuolat buvo sekamas sovietinio saugumo, ne kartą tardytas KGB, darytos kratos - konfiskuoti užrašai, pamokslų konspektai, užsienio autorių, tarp jų R.M.Rilkės, vertimai. Kaip liudija pats Tėvas Stanislovas, „vienos kratos metu paėmė tris tūkstančius lapų mano produkcijos. [...] Daugybę prancūziškų knygų konspektų, meditacijų, vertimų. Atimdavo ir kartotekas. Dar nuo seminarijos laikų buvau įpratęs daryti kartotekas įvairiomis temomis, „Kančia“, „Meilė“, „Neapykanta“. Tuo metu labai daug versdavau knygų ir paleisdavau jas per rankas į savilaidą.“ Visą pakėlė stojiškai. Viename iš pamokslų sakė: „Mano sunkiosios valandos - tai mano turtas ir relikvijos. Kai susitinku kančią, aš sustoju ir tylumoje pradedu bręsti.“

Iš Paberžės jau Nepriklausomybės metais bažnytinės vyriausybės buvo perkeltas į Dotnuvą atkurti kapucinų vienuolyno. Bažnyčios ir vienuolyno pastatų būklė buvo avarinė. Tėvas Stanislovas ėmėsi darbo. Remiamas brolių kapucinų iš Vokietijos lėšomis, savanorių ir samdomų pagalbininkų jėgomis per kelerius metus sutvarkė bažnyčią ir vienuolyno ansamblį: mokyklėlę, ūkinį pastatą, jame sukomplektuotas dirbtuves, pirtelę ir abu vienuolyno flygelius. Bažnyčioje restauravo senuosius vargonus, paveikslus, praturtino gausybe medžio skulptūrų, metalo dirbinių, pakeitė grindis, langus, stogą. Vienuolyne iš naujo surinko biblioteką, įrengė tekstilės muziejų, atidarė šarvojimo patalpą. Suremontavo abiejuose vienuolyno flygeluose visas celes, kiekvienoje sumūrijo krosnį, pakeitė grindis, langus, stogą. Kapucinų vienuolynas prisikėlė naujam gyvenimui.

Kaip jau minėta, nuo pat pasto-

racinio darbo pradžios Tėvas Stanislovas garsėjo pamokslais. 1992-1994 m. jo pamokslai buvo spausdinami dienraštyje „Diena“. 1994 m. jie išleisti atskira knyga „Tėvo Stanislovo pamokslai“, o 1997 m. išėjo papildytas leidimas „Apie meilę ir tarnystę“. Pamokslai buvo spausdinami tuo metu, kai žmonių supriešinimas Lietuvoje buvo labai didelis. Evangelinės dvasios Tėvo Stanislovo pamokslų žodis taikė ir vienijo Lietuvos žmones, sėjo meilę ir ramybę. Tėvas Stanislovas visą savo gyvenimą buvo pačių mažiausiųjų pusėje, jo gyvenimo credo buvo Jėzaus žodžiai iš Šv.Mato evangelijos: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte.“ Todėl savo ganytojišku žodžiu ir laikysena gynė „grytelninkus“ - kaimo žmones, kolūkių griovimo ir kolūkiečių rankomis sukurto turto parceliavimo įkarštyje praradusius pragyvenimo šaltinį.

Kai Tėvas Stanislovas sunkiai susirgo, 2002 m. iš Dotnuvos grįžo į Paberžę. Bažnytinės vyriausybės buvo paskirtas Paberžės parapijos administratoriumi. Gyventi klebonijoje jis atsisakė, įsigijo apleistą, beveik griūvantį namelį ir ėmėsi jį remontuoti. Matydami, kad namelio suremontuoti neįmanoma, į pagalbą Tėvui Stanislovui atėjo verslininkai.

Nors ir sunkiai sirgdamas, silpstančiomis jėgomis, Paberžėje Tėvas Stanislovas pastoracinio darbo nemažino: krikštijo, rengė vaikus Pirmajai komunijai, tuokė, laidėjo. Grįžęs iš Onkologijos ar Kėdainių ligoninių, tęsė ganytojišką veiklą tvirtindamas, kad „liga yra, ligonio nėra“. Dvasios stoicizmu įveikdavo fizinę negalią. Paberžėje, kaip ir ankstesniais metais, apsištodavo alkoholikai, narkomanai, siekiantys atsikratyti ydų ir grįžti į normalų gyvenimą, psichinę negalią turintys vaikai, virtinėmis traukdavo ekskursijos.

2005 m. birželio 5 d. Tėvas Stanislovas Paberžėje aukėjo paskutines savo gyvenime šv.Mišias. Jų dalyvė Tėvo Stanislovo dukterėčia Birutė Tiknevičiūtė savo knygoje „Tėvas Stanislovas - mažutėlių tarnas“ rašo: „Vos paeinantis, iš abiejų pusių prilaikomas, įsispyręs į sandalus, su vienuolio abitu įvedamas Tėvas Stanislovas. Sėda į klausyklą klausyti išpažinčių. [...] Atsikusęs veidu į žmones, Tėvas Stanislovas kalba: [...] Dieve, globok mūsų Tėvyne. Siųsk, Viešpatie, savo pagalbą. [...] Ką gi jums šiandien pasakyti apie ligą. [...] Būk sergančiu žmogui, o ne sergančiu kaulu. Liga - tai didelis išbandymas ne tik kūnui. Atsibuskite su malda lūpose. Gyvenime taip kartais pasineriam į kūno aistras, kad tampame vien kūnu, o siela sunyksta. Leiskit sielai iš kūno aistrų vergovės išsivaduoti. [...] Žegnokitės. Su Dievu keliaukit“.

Tėvas Stanislovas - Mykolas Algirdas Dobrovolskis - mirė 2005 m. birželio 23 d. Palaidotas Paberžės bažnyčios šventoriuje.

Anelė BUTKUVIENĖ